

în parte ne „impresionează” urechea în mod diferit. Îmbinarea de cuvinte „timbrul sunetului”, poate fi în relație de sinonimie cu „timbrul vocii”, căci dacă timbrul sunetului ne ajută să distingem un sunet de alt sunet, așa timbrul vocii ne permite să deosebim vocea unei persoane de alta.

Explicând toate aceste legături ale *Foneticii* cu *disciplinele nelingvistice* menționate, ora de curs devine mai interesantă, studenții se implică activ și interactiv, iar satisfacția profesională a cadrului didactic este de nedescris!

Bibliografie

1. Corlăteanu, N., Zagaevschi, V., *Fonetica*, Lumina, Chișinău, 1993.
2. Graur, Al., *Grupuri simbolice în fonetismul românesc*, în SSCLX, 1959, nr. 2, p. 63.
3. Gogin, G., *Consoanele limbii literare*, Chișinău, 1969, pp. 28-71.
4. Iordan, I. (1947) *Limba română actuală*, București, ed. II, 1947, p. 16.
5. Niculescu, G., *Compendiu de anatomie*, București, 1998, p. 28.
6. Nicolescu, B., *Transdisciplinaritatea: Manifest*, traducere din limba franceză de Horia Mihail Vasilescu, Junimea, Iași, 2007, p. 53.
7. Pușcariu, S., *Cercetări și studii*. București, 1974, p. 360
8. Turculeț, A., *Introducere în fonetica generală și românească*, Iași, 1999, pp. 82-86.

ABORDĂRI INTER-, PLURI- ȘI TRANSDISCIPLINARE A CONȚINUTURILOR LA ORELE DE LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Liliana NEAGA, lector universitar

Summary

The concept of interdisciplinarity appeared initially quite poorly defined, even if it is based on the unification of the science. The paper has as main objective to clarifying the terms of

multidisciplinarity, interdisciplinarity and transdisciplinarity, to indicate the scientists who worked and succeeded in the field of the multidisciplinarity, interdisciplinarity and transdisciplinarity research and to sketch an unitary and interdisciplinar view of the discipline Language and Communication.

Pluridisciplinaritatea/interdisciplinaritatea/transdisciplinaritatea este o necesitate impusă de schimbările și acumulările cognitive din multiplele domenii ale cunoașterii, precum și de complexitatea și diversitatea problemelor cu care se confruntă omenirea.

Astăzi, mai mult ca oricând, tânărul trebuie să-și asume roluri și responsabilități, să ia decizii pentru cei din jur, să răspundă rapid și bine la diversele provocări ale vieții; succesul și performanța apar doar dacă deține cunoștințe integrate, dacă privește realitatea ca o imagine unitară și dacă gândește flexibil și creator.

Termenii de „pluridisciplinaritate”, „interdisciplinaritate” și „transdisciplinaritate” au apărut mai târziu în procesul instructiv-educativ, dar fenomenele acestea sunt prezente în lucrările multor autori. Dimitrie Cantemir (1673-1723) poate fi considerat primul cărturar care a abordat în operele sale teme și probleme privite din toate perspectivele disciplinare necesare. Aceasta se constată în „Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea” (1698), în „Istoria imperiului otoman” (1714-1716), în special în „Descrierea Moldovei” (1716), în „Hronicul vechimii moldo-vlahilor” (1717), în „Sistemele religiei mahomedane” (1722). Aspectele științifice ale temei sunt abordate din punctele de vedere ale geografiei, istoriei, psihologiei, lingvisticii, economiei, filosofiei, religiei, literaturii, artei și sunt sintetizate într-un mod interdisciplinar personal. Astăzi abordarea inter-, pluri- și transdisciplinară a conținuturilor este una necesară și frecvent utilizată în demersul didactic.

Disciplina Limbă și Comunicare este destinată studenților anului întâi de la Facultățile: Limbi și Literaturi Străine, Arte Plastice și Design, Psihologie, menționăm faptul că studenții sunt vorbitori de limbă rusă. Obiectivul cursului este de a dezvolta competența

comunicativă, în limba română, prin cultură și civilizație românească. Abordarea inter-, pluri- și transdisciplinară a conținuturilor în cadrul disciplinei are un obiectiv comun de a provoca studenții să-și dezvolte competența de comunicare în limba română prin înțelegere mai bună a realității.

Înțelegerea corectă a esenței fiecărui concept, dintre cele menționate, este de o mare importanță pentru realizarea calitativă a demersului didactic, profesorul trebuie să facă anumite conexiuni între diferite discipline, să transfere metode din diverse domenii ale cunoașterii în cel al limbii române, în cazul nostru, și să le aplice în vederea interpretării anumitor fenomene lingvistice și situații comunicative specifice cursului.

Noțiunea de pluridisciplinaritate este sinonimă cu aceea de multidisciplinaritate și acestea constau în studierea și cercetarea făcute nu numai din punctul de vedere al unei singure discipline, ci din punctul de vedere al mai multor discipline în același timp. Subiectul, prin această cercetare multidisciplinară, va ieși îmbogățit. Înțelegerea subiectului este în funcție de rezultatul cercetării, dar, în general, științele umaniste vor avea de câștigat. Pluridisciplinaritatea rezultă ca o simplă agregare a diferitelor discipline care păstrează neschimbate punctele lor de vedere specifice. În cadrul disciplinei Limba și Comunicare, la unitatea: **Orașule, cetate albă...** abordarea pluridisciplinară este realizată prin *relația: limbă – istorie*. Vorbind despre istoria orașului Chișinău, menționăm o serie de date istorice: *anul atestării oficiale, anul când Chișinăul devine capitală etc.* Ca finalitate studenții trebuie să prezinte CV-ul orașului Chișinău, comentând cele mai importante evenimente din biografia capitalei. Un alt element al pluridisciplinarității se regăsește în relația: **limbă – geografie** și vizează *așezarea geografică a orașului, sursele hidrologice ș.a.* Unitatea: **Pe-un picior de plai, pe o gură de rai. Moldova: date și cifre** ne oferă posibilitatea să abordăm din perspectivă pluridisciplinară conținutul discutat. *Relația: limbă – istorie* vizează *situația politică, social-economică și culturală a*

*Republicii Moldova în diferite perioade. Relația limbă – geografie se referă la așezarea geografică a RM, relief, ape, floră, faună. Sarcina finală este: alcătuiți itinerarul unei excursii imaginare prin Moldova, indicând localitățile unde pot fi vizitate diferite locuri memorabile, monumente de artă. Unitatea: **Personalități din cultura românească. Ion Creangă, Amintiri din copilărie.** Abordarea pluridisciplinară a acestei teme devine mult mai interesantă pentru studenți. Relația **literatură – geografie** e binevenită pentru a proiecta itinerarul școlilor unde a învățat Nică (Humulești, Broșteni, Fălticeni). Legătura **literatură-religie** o putem realiza provocându-i pe studenți să se informeze despre viața lui Sf. Nicolae, pentru a explica porecla Sf. Nicolai din cui a celui „drăguț de bicisor de curele, împletit frumos” (vor afla că Sf. Nicolae i-a dat o palma ereticului Arie, de unde vine și obiceiul de a pune o nuielușă în încălțăminte, pentru a-i pedepsi pe cei neascultători).*

Interdisciplinaritatea are un scop diferit de cel al multidisciplinarității, ea presupune fenomene, concepte și legi generale comune mai multor discipline ce analizează în contexte cât mai variat posibile, pentru a evidenția fațetele multiple și posibilitățile de aplicare a lor în sfera diverselor discipline. Interdisciplinaritatea rezultă din procesul de combinare și integrare a diferitelor discipline, împreună cu metodologiile și ipotezele lor de lucru. Aceasta implică trecerea frontierelor tradiționale dintre științe și combinarea tehnicilor lor în efortul de a atinge un obiectiv comun. Cele trei grade ale interdisciplinarității distinse de B. Nicolescu sunt: aplicativă (de exemplu, metodele fizicii nucleare sunt transferate în medicină și apare un nou tratament al cancerului), epistemologică (de exemplu, transferul metodelor din logica formală în legislația juridică generală) și generatoare de noi discipline (de exemplu, transferul metodelor matematice în fizică a condus la apariția fizicii matematice) [4, 52-54]. Studiul interdisciplinarității se concentrează asupra problemelor globale de mediu, salarizare, impactul științei și tehnologiei etc. Întrepătrunderea disciplinelor și coordonarea

cercetării pot sfârși prin adoptarea aceleiași ansamblu de concepte fundamentale sau elemente metodice generale, adică un nou domeniu de cunoaștere sau o altă disciplină. Unitatea: **Personalități din cultura românească, Ion Creangă, Amintiri din copilărie** ne oferă posibilitatea și de abordare interdisciplinară. **Geografia** ne pune la dispoziție metoda de calcul a distanței. De exemplu, profesorul cere studenților să calculeze distanța de la Humulești la Iași (folosind scara de proporții a hărții), pentru a constata câți km. au mers “ghemuiți în căruța lui Mos Luca”. Din domeniul **științelor exacte** preluăm metoda algoritmului, și facem caracterizarea personajului principal conform algoritmului prezentat.

Un alt exemplu de abordare interdisciplinară (**geografie – limbă română**) este în cadrul unității: **Pe-un picior de plai, pe - o gură de rai. Moldova: date și cifre**. Este prezentată o hartă, împreună cu studenții arătăm și numim punctele extreme ale Moldovei, zonele păduroase, silvostepă și stepă ș.a. (lucrul cu harta)

Dacă pluridisciplinaritatea a existat dintotdeauna, iar marea vogă a interdisciplinarității a fost prin anul 1950, transdisciplinaritatea e un concept mai nou, inventat de Jean Piaget, pentru a exprima nevoia depășirii frontierelor dintre discipline. La început de nou mileniu, abordarea transdisciplinară este redescoperită și folosită ca răspuns la sfidările fără precedent lansate de lumea noastră. Transdisciplinaritatea este privită ca o formă superioară a interdisciplinarității ce presupune concepte, metodologie și limbaj care tind să devină universale (teoria sistemelor, teoria informației, cibernetica, modelizarea, etc.). Transdisciplinaritatea, se afla între discipline, de-a lungul lor și mai presus de ele și presupune generarea dinamică prin acțiunea numeroaselor nivele de realitate. Transdisciplinaritatea este specifică proiectelor de cercetare care abordează probleme ce traversează granițele a două sau mai multe discipline, ținând spre o abordare holistică. Aceasta implică, de asemenea, concepte sau metode care au fost inițial dezvoltate de

către o disciplină, dar în prezent sunt utilizate pe scară largă de către alte discipline științifice [4, 52-54].

Disciplina *Limbă și Comunicare* ne pune la dispoziție unele conținuturi ce ar putea fi abordate transdisciplinar. Unitatea: **Personalități din cultura românească. Ion Creangă, Amintiri din copilărie.** Vizionarea filmului *Amintiri din copilărie* (1964) și compararea cu lucrarea studiată (ce nu s-a proiectat în film, ce este în film și nu găsim în lucrare etc.) *Înscenarea unui fragment din lucrarea dată.* Unitatea: **Îndeletnicirile românilor. Un meștejug tradițional.** *Vizitarea expozițiilor la muzeele din țară: Covoarele tradiționale; Obiecte tradiționale din ceramică; Costumul tradițional moldovenesc* ș.a. Transdisciplinaritatea ar include comentarea unor ilustrații de carte, analiza unor creații plastice, sculpturale sau literare cu aceeași temă ca și textul nonliterar/literar. Se pune astfel accent pe evidențierea interferențelor limbii și literaturii române cu celelalte arte (pictura, sculptura, muzica, cinematografia, coregrafia, teatrul). Perspectiva transdisciplinară presupune și înțelegerea, comentarea și analiza mesajelor spirituale transmise constant prin textul literar și nonliterar, implicându-se, astfel, și formarea de atitudini și valori.

În concluzie, putem afirma că profesorul de limbă română își propune, prin predarea conținuturilor din perspectiva pluridisciplinară/interdisciplinară/transdisciplinară, lucruri foarte importante și deosebite: să-i învețe pe studenții vorbitori de limbă rusă să comunice, indiferent când, unde, cu cine și de ce, să-i învețe să recunoască și să prețuiască frumosul, să-i învețe să-și construiască și să-și exprime propriile puncte de vedere, să-i învețe să se descopere pe ei înșiși, să-i învețe să descopere și să prețuiască spațiul cultural românesc simultan cu propria cultură. La acestea se adaugă și avantajele vizând formarea personalității studentului pe diverse planuri: intelectual, emoțional, social, estetic .

Bibliografie

1. Ciolan, L., *Învățarea integrată – fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iași, 2008.
2. Creangă, I., *Amintiri din copilărie*, Editura ARC, Chișinău, 2011.
3. Cucoș, C., *Pedagogia*, Editura Polirom, Iași, 1996.
4. Nicolescu, B., *Transdisciplinaritatea: Manifest*, traducere din limba franceză de Horia Mihail Vasilescu, Editura Junimea, Iași, 2007.
5. Șchiopu, C., *Metodica predării literaturii române*, Centrul ed. al UASM, Chișinău, 2009.

SPECIFICUL PREDĂRII LIMBII ROMÂNE CA LIMBĂ STRĂINĂ LA ADULȚI

Lilia GĂLUȘCĂ, lector universitar

Summary

In the given material we want to talk about the physiological and psychological particularities of the adults, because during the teaching – learning process of the Romanian language as a foreign language this principle must be taken into account. Knowing the basic characteristics of adults as beneficiaries of the Romanian language courses allows the teacher to organize his/her didactic approach and achieve the expected results.

Deja mai mult de un deceniu limba română și-a schimbat statutul în raport cu celelalte limbi ale țărilor Uniunii Europene, valorificând astfel și concluziile studiilor lingvistului suedez Alf Lombard, privind româna în contextul limbilor europene. Cercetătorul a constatat că limba noastră este una dintre marile limbi europene, atât din punctul de vedere al numărului de vorbitori, cât și datorită importanței sale în planul comunicării culturale, vorbitorii acesteia fiind împrăștiați pe mai multe continente. În acest context, tot mai multe persoane, grație fluxului din ce în ce mai accentuat de migrații din și în Republica Moldova, se arată interesate de studierea limbii române ca limbă străină. Motivul interesului străinilor pentru